

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ПЕДАГОГІЧНИЙ
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА

(назва навчальної дисципліни)

освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 014 Середня освіта
(код і назва спеціальності)

предметна спеціальність 014.04 Математика
(код і назва предметної спеціальності)

освітня програма Середня освіта: математика
(назва освітньої програми)

тип дисципліни обов'язкова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

доц. Івлієва О.М.
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою загальної педагогіки і спеціальної педагогіки

протокол № 1 від 27.08.2021р

Завідувач кафедри доц. В.К Звєкова
(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова ради з якості вищої освіти

педагогічного факультету

(підпис, ініціали, прізвище)

Розробники програми: Лунгу Лариса Валентинівна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри загальної педагогіки та спеціальної освіти.

Рецензенти програми: Іванова Дорина Георгіївна, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри загальної педагогіки, дошкільної, початкової та спеціальної освіти.

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 4	<i>Лекції:</i>	
	16	4
Модулів: 1	<i>Практичні заняття:</i>	
Загальна кількість годин: 90		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 3	<i>Лабораторні заняття:</i>	
Семестр: 7	<i>Семінарські заняття:</i>	
	20	4
Тижневе навантаження (год.):	<i>Консультації:</i>	
- аудиторне: 3		
- самостійна робота: 5	<i>Індивідуальні заняття:</i>	
Форма підсумкового контролю: залік		
Мова навчання: українська	<i>Самостійна робота:</i>	
	54	82

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення навчальної дисципліни: ознайомлення зі станом, етапами розвитку інклюзивної освіти та практикою роботи з дітьми з особливими потребами.

Метою викладання навчальної дисципліни є: засвоєння теоретико-методологічних, нормативно-правових та організаційно-методичних засад інклюзивної освіти в Україні, навчання дітей з особливими потребами в умовах навчального закладу.

Передумови для вивчення дисципліни: «Психологія», «Педагогіка», «Вступ до спеціальності з основами наукових досліджень», «Методика навчання математики».

Міждисциплінарні зв'язки: навчальний курс пов'язується з циклом навчальних дисциплін «Організація дистанційного навчання в закладах освіти», «Сучасні методи навчання математики», «Виробнича практика», «Нові освітні технології забезпечення шкільного курсу математики».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Для обов'язкових навчальних дисциплін

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми «Середня освіта: математика».

Інформація про компетентності та програмні результати навчання за дисципліною

Шифр	Назва
Загальні компетентності (ЗК)	
ЗК1	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК7	Цінування і повага різноманітності та мультикультурності.
ЗК8	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК)	
СК2	Здатність застосовувати сучасні методи й освітні технології навчання.

СК3	Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з математики.
СК4	Здатність аналізувати особливості сприйняття та засвоєння учнями навчальної інформації з метою прогнозу ефективності та корекції навчально-виховного процесу.
СК5	Здатність забезпечувати охорону життя і здоров'я учнів (зокрема, з особливими потребами) у навчально-виховному процесі та позаурочній діяльності.
СК 7	Здатність здійснювати виховання на уроках і в позакласній роботі, виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації учнів та формування їх світогляду та культури
СК 12	Здатність здійснювати аналіз та корекцію знань та умінь учнів з математики в умовах диференційованого навчання.
СК 13	Здатність ефективно планувати та організовувати різні форми позакласної роботи з математики.
СК 14	Здатність проектувати цілісний процес навчання, виховання та розвитку учнів засобами математики
Програмні результати навчання(ПРН)	
ПРН2	Демонструє знання з теоретичної та прикладної математики та методики її навчання.
ПРН3	Знає та розуміє концепції, принципи, сучасні методи, прийоми і форми організації освітнього процесу з математики, в тому числі, різнорідних груп учнів, відповідно до вимог стандарту базової загальної середньої освіти.
ПРН4	Демонструє знання базових та спеціальних технологій навчання з використанням сучасних інформаційних технологій та умінь їх застосовувати у освітньому процесі
ПРН5	Демонструє знання та розуміння методів навчання
ПРН11	Вміє планувати та організовувати процес навчання учнів з математики, застосовувати сучасні методи навчання і форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів; обирати та застосовувати методичне і дидактичне забезпечення шкільного курсу математики.
ПРН12	Знає та розуміє індивідуальні особливості навчання різнорідних груп учнів, демонструє готовність застосовувати диференційний підхід до їх навчання, організовувати освітній процес з урахуванням їх особливих потреб.
ПРН13	Вміє здійснювати моніторинг і діагностику освітніх досягнень учнів, застосовуючи ефективні методи контролю, у тому числі за допомогою комп'ютерного тестування.
ПРН14	Вміє організовувати діяльність учнів на уроці з дотриманням правил здоров'язбереження школярів.
ПРН15	Демонструє здатність до розв'язування професійних задач в області математики
ПРН25	Здатний створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціально-культурно-економічного контексту.
ПРН26	Відповідально ставиться до забезпечення охорони життя і здоров'я учнів у освітньому процесі та позаурочній діяльності.

Матриця відповідності компетентностей результатам навчання за дисципліною

Шифр	Результати навчання
-------------	----------------------------

компетен- тності	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність та відповідальність
ЗК 1		Демонструє знання психолого-педагогічних і комунікаційних теорій, теорій навчання й виховання, основних напрямків та перспектив розвитку освіти та педагогічної науки в Україні.		
ЗК7	Знає та розуміє концепції, принципи, сучасні методи, прийоми і форми організації освітнього процесу з математики, в тому числі, різнорідних груп учнів, відповідно до вимог стандарту базової загальної середньої освіти.	Знає та розуміє індивідуальні особливості навчання різнорідних груп учнів, демонструє готовність застосовувати диференційний підхід до їх навчання, організувати освітній процес з урахуванням їх особливих потреб.	Вміє організувати діяльність учнів на уроці з дотриманням правил здоров'язбереження школярів.	Здатний створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціально-культурно-економічного контексту.
ЗК8	Демонструє знання психолого-педагогічних і комунікаційних теорій, теорій навчання й виховання, основних напрямків та перспектив розвитку освіти та педагогічної науки в Україні.	Демонструє знання та розуміння методів навчання	Знає та розуміє індивідуальні особливості навчання різнорідних груп учнів, демонструє готовність застосовувати диференційний підхід до їх навчання, організувати освітній процес з урахуванням їх особливих потреб.	Відповідально ставиться до забезпечення охорони життя і здоров'я учнів у освітньому процесі та позаурочній діяльності.
СК2	Демонструє знання з теоретичної та	Знає та розуміє концепції, принципи, сучасні методи,	Вміє планувати та організувати процес навчання	Відповідально ставиться до забезпечення

	прикладної математики та методики її навчання.	прийоми і форми організації освітнього процесу з математики, в тому числі, різnorідних груп учнів, відповідно до вимог стандарту базової загальної середньої освіти.	учнів з математики, застосовувати сучасні методи навчання і форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів; обирати та застосовувати методичне і дидактичне забезпечення шкільного курсу математики.	охорони життя і здоров'я учнів у освітньому процесі та позаурочній діяльності.
СК3	Знає та розуміє концепції, принципи, сучасні методи, прийоми і форми організації освітнього процесу з математики, в тому числі, різnorідних груп учнів, відповідно до вимог стандарту базової загальної середньої освіти.	Знає та розуміє індивідуальні особливості навчання різnorідних груп учнів, демонструє готовність застосовувати диференційний підхід до їх навчання, організувати освітній процес з урахуванням їх особливих потреб.	Вміє здійснювати моніторинг і діагностику освітніх досягнень учнів, застосовуючи ефективні методи контролю, у точу числі за допомогою комп'ютерного тестування.	Відповідально ставиться до забезпечення охорони життя і здоров'я учнів у освітньому процесі та позаурочній діяльності.
СК4	Демонструє знання базових та спеціальних технологій навчання з використанням сучасних інформаційних технологій та уміння їх застосовувати у освітньому процесі	Знає та розуміє індивідуальні особливості навчання різnorідних груп учнів, демонструє готовність застосовувати диференційний підхід до їх навчання, організувати освітній процес з урахуванням їх особливих потреб	Демонструє здатність до розв'язування професійних задач в області математики	Здатний створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціально-культурно-економічного контексту.
СК5	Знає та розуміє	Знає та розуміє	Вміє організувати	Відповідально

	концепції, принципи, сучасні методи, прийоми і форми організації освітнього процесу з математики, в тому числі, різнорідних груп учнів, відповідно до вимог стандарту базової загальної середньої освіти.	індивідуальні особливості навчання різнорідних груп учнів, демонструє готовність застосовувати диференційний підхід до їх навчання, організовувати освітній процес з урахуванням їх особливих потреб.	діяльність учнів на уроці з дотриманням правил здоров'язбереження школярів.	ставиться до забезпечення охорони життя і здоров'я учнів у освітньому процесі та позаурочній діяльності.
СК7	Знає та розуміє концепції, принципи, сучасні методи, прийоми і форми організації освітнього процесу з математики, в тому числі, різнорідних груп учнів, відповідно до вимог стандарту базової загальної середньої освіти.	Знає та розуміє індивідуальні особливості навчання різнорідних груп учнів, демонструє готовність застосовувати диференційний підхід до їх навчання, організовувати освітній процес з урахуванням їх особливих потреб.	Знає та розуміє індивідуальні особливості навчання різнорідних груп учнів, демонструє готовність застосовувати диференційний підхід до їх навчання, організовувати освітній процес з урахуванням їх особливих потреб.	Здатний створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціально-культурно-економічного контексту.
СК 12		Вміє планувати та організовувати процес навчання учнів з математики, застосовувати сучасні методи навчання і форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів; обирати та застосовувати методичне і дидактичне забезпечення шкільного курсу		

		математики.		
СК 13		Здатний створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціально-культурно-економічного контексту.		
СК 14	Знає та розуміє концепції, принципи, сучасні методи, прийоми і форми організації освітнього процесу з математики, в тому числі, різномірних груп учнів, відповідно до вимог стандарту базової загальної середньої освіти.	Вміє планувати та організувати процес навчання учнів з математики, застосовувати сучасні методи навчання і форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів; обирати та застосовувати методичне і дидактичне забезпечення шкільного курсу математики.		

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)							Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1	Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: сутність, головні завдання і принципи	4	2	2	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	10
2	Особливості впровадження інклюзивного початкового навчання в українських школах	4	2	2	-	-	-	14	-	-	-	-	-	-	10
3	Технологія особистісно зорієнтованого навчання	4	2	2	-	-	-	5	2	1	1	-	-	-	10

	в інклюзивному класі														
4	Організація педагогічного процесу в інклюзивному класі	6	2	4	-	-	-	5	2	1	1	-	-	-	10
5	Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання	4	2	2	-	-	-	5	2	1	1	-	-	-	10
6	Особливості роботи асистента вчителя в класі з інклюзивним навчанням	4	2	2	-	-	-	5	2	1	1	-	-	-	10
7	Індивідуальне та стандартизоване оцінювання в інклюзивному процесі.	4	2	2	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	10
8	Роль сім'ї в процесі інтегрування дитини з особливими освітніми потребами в соціокультурне середовище.	6	2	4	-	-	-	3		-	-	-	-	-	10
Проміжний контроль		-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	2
Разом:		36	16	20	-	-	-	54	8	4	4	-	-	-	82

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами:

III. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: сутність, головні завдання і принципи.

Вступ до навчального курсу. Сутність інклюзивної освіти. Нормативно-правове забезпечення інклюзивного навчання. Головні завдання та принципи розвитку інклюзивної освіти. Проблеми стихійного інтегрування дітей з особливими потребами в освітній простір України.

Реалізація основних принципів інклюзивної освіти у країнах Європи. Досвід упровадження інклюзії в країнах Америки та Канади. Облаштування безбар'єрного доступу в зарубіжній інклюзивній школі.

Тема 2. Особливості впровадження інклюзивного початкового навчання в українських школах.

Характеристика спеціальної освіти в Україні та шляхи модернізації освітньої галузі. Класифікація порушень психофізичного розвитку дітей та особливості їх навчання й виховання. Проблеми організації педагогічного процесу в інклюзивному класі. Рекомендації для вчителів початкової школи, котрі працюють в умовах інклюзії.

Тема 3. Технологія особистісно зорієнтованого навчання в інклюзивному класі.

Педагогічні засади особистісно зорієнтованої взаємодії в інклюзивному процесі. Сутність педагогіки дитиноцентризму. Психолого-медико-педагогічна консультація і її значення у визначенні навчальної перспективи дитини. Основні етапи психолого-педагогічного супроводу інклюзивного навчання дітей із порушеннями психофізичного розвитку. Типові потреби міжособистісної взаємодії в системах «батьки-діти», «батьки-вчителі», «учні-учні» та ін.

Тема 4. Організація педагогічного процесу в інклюзивному класі.

Ресурсні можливості інклюзивної та спеціальної освіти. Адаптації та модифікації у навчальному процесі школи з інклюзивним навчанням. Освітні технології, інноваційні методики роботи з учнями з особливостями психофізичного розвитку. Курикулум навчального та корекційно-розвивального процесу.

Тема 5. Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання.

Поетапне впровадження інклюзивної освіти (психодіагностичний етап, оформлення документації для здійснення психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими потребами; розробка та затвердження індивідуальних програм навчання і розвитку з рекомендаціями для педагогів і батьків, розроблених за участі різних фахівців (лікаря, психолога, соціального педагога, педагога-дефектолога, учителя-логопеда); створення власної навчально-методичної та інформаційної бази та ін.

Тема 6. Особливості роботи асистента вчителя в класі з інклюзивним навчанням.

Асистент вчителя в українському законодавстві: основні функції, завдання, необхідні компетентності. Зміст роботи асистента вчителя загальноосвітнього навчального закладу, його посадові обов'язки. Документація асистента вчителя. Професійна діяльність асистента вчителя щодо налагодження комунікації з батьками учнів в інклюзивному класі. Батьки та інклюзія: приклади справжнього педагогічного партнерства.

Тема 7. Індивідуальне та стандартизоване оцінювання в інклюзивному процесі.

Сутність і завдання індивідуального й стандартизованого оцінювання учнів. Психологічні особливості оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими потребами. Аналіз якісних показників індивідуального оцінювання. Розроблення змісту портфоліо. Тести і застереження щодо їх застосування в інклюзивному класі. Методи стимулювання пізнавальної активності учнів в умовах інклюзії.

Тема 8. Роль сім'ї в процесі інтегрування дитини з особливими освітніми потребами в соціокультурне середовище.

Батьки та інклюзія. Батьки як члени навчальних команд. Налагодження стосунків з педагогами та персоналом школи. Допомога громадських організацій та соціальних служб. Волонтерство та адвокатство батьків.

5.2. Тематика семінарських занять

Тема 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: сутність, головні завдання і принципи. Зарубіжний досвід упровадження інклюзивної освіти Сучасні міжнародні дослідження особливостей навчання дітей з порушеннями психофізичного розвитку.

Тема 2. Особливості впровадження інклюзивного початкового навчання в українських школах.

Тема 3. Технологія особистісно зорієнтованого навчання в інклюзивному класі.

Тема 4. Організація педагогічного процесу в інклюзивному класі

Тема 5. Корекційно-розвивальна робота як складова інклюзивного навчання.

- Тема 6. Особливості роботи асистента вчителя в класі з інклюзивним навчанням.
 Тема 7. Індивідуальне та стандартизоване оцінювання в інклюзивному процесі.
 Тема 8. Роль сім'ї в процесі інтегрування дитини з особливими освітніми потребами в соціокультурне середовище.

5.3. Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин		Форми звітності
		денна	заочна	
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	5	42	Конспект
2.	Підготовка до семінарських занять	9	4	Конспект
3	Підготовка до модульного контролю	4	4	Модульна контрольна робота
4.	Виконання індивідуальних завдань за темами:			
	1. підготовка реферату	10	10	Реферат
	2. опрацювання наукових статей	10	10	Анотація
	3. підготовка до презентації результатів дослідження	16	12	Презентація
	Разом	54	82	

Тематика індивідуальних завдань

Тематика рефератів

1. Роль батьків у здобутті освіти дитини з особливими потребами.
2. Інклюзія - вибір сучасних батьків.
3. Ідеологічне підґрунтя спеціальної та інклюзивної освіти.
4. Міфи радянської дійсності - щасливе дитинство в інтернаті.
5. Діяльність батьківських громадських організацій в Україні та за кордоном.
6. Принципи побудови корекційного процесу та необхідність їх дотримання в навчанні та вихованні дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії.
7. Модель взаємодії спеціалістів для залучення дитини з особливими потребами в загальноосвітній простір.
8. Особливості організації й управління інклюзивним навчальним закладом.
9. Проблема розроблення курикулуму в закордонних літературних джерелах.
10. «Кейс Стади» як приклад успішної практики.
11. Навчально-методичне забезпечення освіти дітей з особливими потребами.
12. Використання індивідуального плану в роботі з дітьми і особливими освітніми потребами.
13. Індивідуальний навчальний план як складова курикулуму.
14. Розробка індивідуального навчального плану.
15. Підготовка та вимоги до підписання ІНП.
16. Аналіз основних компонентів індивідуального навчального плану.
17. Психолого-педагогічні особливості критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів з тяжкими вадами мовлення.
18. Психолого-педагогічні особливості критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів з тяжкими вадами зору.
19. Оцінювання в навчальному процесі (зарубіжний досвід).

Перелік наукових статей для самостійного опрацювання

1. Колупаєва А. Інтегративні тенденції в освіті дітей з особливими потребами в Україні. http://canada-ukraine.org/ukr_Journal_V1.htm
2. Таранченко О.М. Освіта дітей з особливими потребами за часів незалежності України: етапність у стратегічному вимірі / О.М. Таранченко, А.А. Колупаєва // Особлива дитина : навчання і виховання. – № 3(79). – 2016. – С. 7 – 18.
3. Федоренко О. Особливості впровадження технологій спільного викладання в процес навчання учнів з порушенням слуху в різних типах освітніх закладів / О.Федоренко // Особлива дитина: навчання та виховання. - № 4 (71). – 2014. – С. 75-81.
4. Сак Т.В. Тестування у спеціальній школі: доцільність, шляхи реалізації. Корекційна педагогіка. Вісник Української асоціації корекційних педагогів. – 2009. – № 4.
5. Жаровцева Т.Г. Неблагополучна сім'я: своєрідність, проблеми, педагогічна підтримка. – Одеса, 2011. – 220 с.
6. Захарчук М. Є. Проблеми формування професійної компетентності викладача в умовах впровадження інклюзивної освіти в Україні <http://gnpu.edu.ua/files/naukovi%20chitanny/pedagogika/ZaharchukKluchkovska>.
7. Результати власного індивідуального дослідження студенти презентують на семінарському занятті (обсяг презентації – не менше 10 слайдів).

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- 6.1. *Форми поточного контролю:* практичні заняття, індивідуальні завдання.
- 6.2. *Форми проміжного контролю:* модульна контрольна робота.
- 6.3. *Форми підсумкового контролю успішності навчання:* залік.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на практичних заняттях, результати самостійної роботи з науковою літературою, а також якість виконання індивідуальних завдань.

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі та включає два теоретичні питання.

Зразок варіанту модульної контрольної роботи:

1. Національне законодавство у сфері навчання і виховання дітей з особливими потребами у загальноосвітньому просторі.
2. Освітня інтеграція: генезис науково-теоретичних підходів до проблеми інтегрування дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітній простір.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. *Шкала та схема формування підсумкової оцінки:*

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
	залік
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	незараховано
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

8.2. *Критерії оцінювання під час аудиторних занять.*

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Однак не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо не володіє навчальним матеріалом, однак фрагментарно, поверхово (без аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань.

Вид	Максимальна кількість балів
Реферат	5
Опрацювання наукових статей	5
Презентація	5

Критерії оцінювання *реферату*: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела.

Критеріями оцінювання *питань для самостійної підготовки* є вміння студента визначати ключові позиції та тезово розкрити зміст питання.

Критеріями оцінювання презентації є її відповідність змісту доповіді студента за матеріалами дослідження та оригінальність візуального представлення.

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Проміжний модульний контроль проводиться у формі письмових відповідей на теоретичні питання. Оцінювання проміжного контролю здійснюється за шкалою: - від «0» до «30». Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, аналіз теоретичного матеріалу, вміння обґрунтовувати власну думку.

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю.

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: ноутбук, проектор.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела

1. Білозерська І.О. Деякі аспекти формування батьківської компетентності у родинах, що мають дітей з порушеннями розвитку// Психолого-педагогічний супровід навчання дітей з порушеннями розвитку. - К.- 2010.

2. Діти з особливими потребами у школі: Психолого-педагогічний супровід/ Ольга Романова та ін.- К.: Шкільний світ, 2011.- С.22-36.

3. Іванова І.Б. Соціальна робота з людьми з особливими потребами: навч.посіб. для студ. вищ. навч.закл./ І.Б. Іванова.- К.: Задруга, 2020.- 416с.

4. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально-методичний посібник/ Кол. авторів: Колупаєва А.А., Софій Н.З., Найда Ю.М та ін./ За заг. ред. Даниленко Л.І. – К.: 2007.- 128 с.

5. Инклюзивное образование. Выпуск 1. – М.: Центр «Школьная книга», 2010.- 272 с.

6. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи. Монографія.- К.: САММІТ-книга, 2020.

7. Колупаєва А.А., Савчук Л.О. Діти з особливими потребами та організація їхнього навчання. - К.: 2016.

8. Основи інклюзивної освіти. Навчально-методичний посібник/ За заг. ред. Колупаєвої А.А. - К: «А.С.К.», 2012.- 308 с.

9. Пантюк Т.І., Невмержицька О.В., Пантюк М.П. Основи корекційної педагогіки: навчально-методичний посібник. - 2-ге видання, доповнене і перероблене. - Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ, 2020- 324 с.

10. Путівник для батьків з особливими потребами: Навчально-методичний посібник у 9 книгах / За заг. ред. Колупаєвої А.А. – К.: ТОВ ВПЦ «Літопис-ХХ».- 2018.

11. Сак Т.В. Тестування у спеціальній школі: доцільність, шляхи реалізації. Корекційна педагогіка. Вісник Української асоціації корекційних педагогів. - 2019.- № 3.

12. Саламанская декларация. Рамки действий по образованию лиц с особыми потребностями, приняты Всемирной конференцией по образованию лиц с особыми потребностями: доступ и качество. Саламанка. Испания, 7-10 июня 1994 г.-К., 2000.

13. Софій Н.З., Найда Ю.М. Концептуальні аспекти інклюзивної освіти/ Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально-методичний посібник/ Кол. Авторів: Колупаєва А.А., Софій Н.З., Найда Ю.М., та ін./ За заг. ред. Даниленко Л.І.- К.: 2007.- 128 с.

14. Спеціальна педагогіка: Понятійно-термінологічний словник. - Луганськ: Альма-матер, 2003.- 436 с.

Додаткові джерела:

1. Алексеева В., Костриця Л. Технології соціальної роботи з дезадаптивними дітьми та молоддю. – К.: Шкільний світ, 2012. – 120 с.

2. Білозерська І.О. Реалізація компетентнісної парадигми у роботі з батьками дітей з порушеннями психофізичного розвитку// Особлива дитина: навчання і виховання. – Дефектологія.- № 4.- К.-2011.

3. Бондар В. Інклюзивне навчання як соціально-педагогічний феномен/ Віталій Бондар // Рідна школа.- 2011.- № 3 (березень).- С.10-14

4. Василькова Ю.В. Методика и опыт работы социального педагога: 2-е изд.: Уч. пос. – М., 2011. – 160 с.

5. Данілавічючє Е. А. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі: навчально-методичний посібник / Е. А. Данілавічючє, С. В. Литовченко /За заг. ред. А. А. Колупаєвої. – К.: Видавнична група «А.С.К.», 2012. – 360 с. (Серія «Інклюзивна освіта»)

6. Жаровцева Т.Г. Неблагополучна сім'я: своєрідність, проблеми, педагогічна підтримка. – Одеса, 2011. – 220 с.

7. Захарчук М. Є. Проблеми формування професійної компетентності викладача в умовах впровадження інклюзивної освіти в Україні [Електронний ресурс] / М. Є. Захарчук. – Режим доступу: <http://gnpu.edu.ua/files/naukovi%20chitanny/pedagogika/ZaharchukKluchkovska>.

8. Інклюзивна освіта: стан і перспективи розвитку в Україні : науково-методичний збірник до Всеукраїнської науково-практичної конференції в рамках реалізації проекту «Створення ресурсних центрів для батьків дітей з особливими освітніми потребами» за підтримки програми ІВРР – ТАСІС Європейської комісії / ВФ «Крок за кроком». – К. : ФО-П Придатченко П.М., 2007. – 180 с.

9. Колупаєва А. А. М. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка. Путівник для педагогів: Навчально-методичний посібник / А. А. Колупаєва, О. М. Таранченко. – К.: «АТОПОЛ». – 2010. – 96 с. - (Серія «Інклюзивна освіта»).

10. Колупаєва А. А. Діти з особливими потребами та організація їх навчання: наук.-метод.посіб. / А. А. Колупаєва, Л. О. Савчук. – К.: Вид.група «АТОПОЛ», 2020. -273 с.Колупаєва А. Інклюзивна освіта в теорії і практиці діяльності школи/ А.Колупаєва, Н.Софій, Ю.Найда, Л.Даниленко // Директор школи. - 2017.- № 7 (631), лютий, С.17-22.

11. Колупаєва А. Нормативне забезпечення інклюзивного навчання/ А.Колупаєва, Н.Софій, Ю.Найда, Л.Даниленко// Директор школи. - 2018.- № 9 (633), березень.- С.26-31.
12. Колупаєва А., Софій Н., Найда Ю. Інклюзивне навчання: партнерські стосунки з родинами/ Алла Колупаєва, Наталія Софій, Юлія Найда, Лідія Даниленко// Директор школи.- 2011.- № 10 (634), березень.- С.20-25.
13. Колупаєва А. Організація діяльності інклюзивної школи/ А.Колупаєва, Н.Софій, Ю.Найда, Л.Даниленко// Директор школи. - 2019.- № 8 (633), березень.- С.21-28.
14. Колупаєва А. Особливості управління інклюзивною школою/ А.Колупаєва, Н.Софій, Ю.Найда, Л.Даниленко// Директор школи. - 2019.- № 11 (635), березень.- С.23-28.
15. Колупаєва А. А. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі: навчально-методичний посібник / А. А. Колупаєва, Е. А. Данілавічюте, С.В. Литовченко. – К. : Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 192 с. (Серія «Інклюзивна освіта»).
16. Мостецька О. Сучасні методи навчання математики у спеціальній школі / О.Мостецька // Дефектолог. - 2011.-№ 10 (58).- С.57-59.
17. Положення про спеціальні класи для навчання дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітніх навчальних закладах// Директор школи. - 2011.- № 5-6, лютий .- С.37-39.
18. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник / За заг. ред. М.А. Порошенко та ін. – Київ : 2018. – 252 с.
19. Хоружа Л.Л. Етичний розвиток педагога: Навч. пос. – К., 2012. – 205 с.
20. Фоміна Н. Активізація пізнавальної діяльності розумово відсталих школярів. Методи, прийоми та організаційні форми навчання/ Н.Фоміна// Дефектолог.-2011.- № 10 (58).- С.9-11.
21. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon3.rada.gov.ua
22. Закон України «Про спеціальну освіту» (проект) // Міністерство освіти і науки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.mon.gov.ua
23. Кваліфікаційні характеристики посад педагогічних та науково-педагогічних працівників навчальних закладів та установ освіти / МОН України // Про затвердження кваліфікаційних характеристик професій (посад) педагогічних та науково-педагогічних працівників навчальних закладів : Наказ МОН України № 665 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.golovbukh.ua/regulations/1521/8456/8457/468632/>
24. Концепція розвитку інклюзивної освіти (Наказ Міністерства освіти і науки України від 01.10.2010 №912) // Міністерство освіти і науки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.mon.gov.ua
25. Шулікін. Д. Майбутнє інтернатів та інклюзія / Д. Шулікін // Освіта України. - 2020. - № 8. - С. 8-9. 14) Щодо створення інклюзивного освітнього середовища в закладах дошкільної освіти : Лист Міністерства освіти і науки України від 25.06.2020 № 1/9-348 // Інформаційний збірник та коментарі Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. – 2020. - № 7. – С. 87-95.
- 25 Янчин, Н. Дітям з особливими освітніми потребами покращують умови навчання [у інклюзивно-ресурсному центрі міста Радивилів] / Н. Янчин // Сурми Радивилів. - 2020. - № 1/10 січ./ - С. 3.

Спеціальні сайти з соціально-педагогічної проблематики

1. Державна соціальна служба для сім'ї, дітей та молоді – <http://www.dessm.gov.ua>
2. Служба захисту дітей – режим доступу: <http://www.children-ukraine.org>
4. Діти України www.children.edu-ua.net
5. Єдність дітей www.kidsunity.org

6. Сайт для батьків www.defectolog.ru
7. Дорога в світ www.dorogavmir.ru
8. Форум батьків особливих дітей www.kid.ru
9. Психологічний центр Адалін www.adalin.mospsy.ru
10. Канадсько- український проект «Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні». www.education-inclusive.com/uk/index.php -